
Spis treści

Wstęp	1
1 Z historii zielników.	5
Znaczenia słowa „zielnik” (5) • Najstarsze zachowane kolekcje roślin (7) • Osobliwości związane z zielnikiem (9) • Najstarsze zielniki instytucje (10) • <i>Index Herbariorum</i> (12) • Zielniki jako dziedzictwo (13) • Repatriacja danych zielnikowych a ochrona bioróżnorodności (14)	
2 Ogólne uwagi o zielniku i oznaczaniu gatunków.	15
Kryteria, które muszą spełniać kolekcje o wartości naukowej (15) • Funkcje zielnika naukowego (15) • Wartość zbiorów botanicznych (17) • Zielnik a ochrona przyrody (18) • Oznaczanie roślin (18) • Oznaczanie roślin zasuszonych (20) • Rozmiękczenie (22) • Mikroskop (23) • Przekroje poprzeczne (23) • Badania niszczące (24) • Ikonografia (25) • Zasady zielnikowania w skrócie (25)	
3 Formy dokumentacji botanicznej	28
Rodzaje zielników (28) • Fotografia (29) • Dokumentacja elektroniczna (30) • Ikonoteki i opisy (31) • Roztwory konserwujące (31) • Technika utrwalania barw zbiorów mokrych (32)	
4 Zbieranie roślin naczyniowych w terenie	34
Zielnik a etyka badań naukowych (34) • Ogólne zasady pozyskiwania roślin (35) • Gatunki niebezpieczne (36) • Wybór okazów roślin do zbioru (37) • Okaz typowy (38) • Zbiór kompletny (38) • Czystość zbioru (40) • Kalendarz zbioru roślin naczyniowych (40) • Ulotne cechy diagnostyczne ważniejszych taksonów krajowych (42) • Zbieranie pędów drzew i krzewów (43) • Zbieranie pnączy (43) • Paprocie i skrzypy (44) • Agrestowate (44) • Astrowate (44) • Bodziszkowate (46) • Czosnkowate (46) • Dymnicowate (46) • Dyniowate (47) • Dzwonkowate (47) • Fiołkowate (47) • Goździkowate (47) • Gruboszowate (48) • Jaskrowate (48) • Jasnnotowate (48) • Kaniankowate (49) • Kapustowate (49) • Komosowate (49) • Krzy-	

	żownicowate (50) • Liliowate (50) • Marzanowate (50) • Motylkowate (50) • Ogórecznikowate (51) • Oliwkowate (51) • Powojowate (51) • Rdestnicowate (51) • Rdestowate (51) • Różowate (52) • Rzęsowate (53) • Rzęślowate (53) • Selerowate (53) • Sitowate (54) • Storzycowate (54) • Szarłatowate (54) • Ślázowate (55) • Trawy (55) • Trędownikowate (56) • Turzycowate (56) • Wiązowate (57) • Wierzbowate (57) • Wiesiołkowate (58) • Wilczomleczowate (58) • Winoroślowate (58) • Zarazowate (58) • Żabieńcowate (59) • Porady praktyczne (59) • Metoda koperkowa (59) • Przenoszenie roślin (60) • Rośliny wodne (60) • Notatki terenowe (61)	
5	Zasuszanie roślin naczyniowych i estetyka zielnika naukowego	65
	Szybkość wysychania (65) • Przygotowanie roślin do suszenia (65) • Materiały (67) • Usuwanie objawów wędnięcia (67) • Formowanie okazów (68) • Kwiaty (70) • Bardzo duże liście (72) • Suszenie organów o dużej średnicy (73) • Grube korzenie, kłącza i części nasadowe pędu (75) • Cebule i bulwy (75) • Suszenie astrowatych (76) • Inne masywne kwiatostany (78) • Owoce mięsiste (78) • Rośliny kolczaste (78) • Rośliny nadwodne i wodne (78) • Rośliny morskie (80) • Układanie paczek z roślinami (81) • Siatki do suszenia (82) • Suszarki (84) • Suszenie sukulentów (85) • Żółknięcie liści w czasie suszenia (86) • Rośliny całkowicie wysuszone (86) • Trwałość cech podczas suszenia i przechowywania (86) • Estetyka okazu zielnikowego (89) • Poprawianie wyglądu zasuszonych roślin (90)	
6	Arkusze i okładki w zielniku roślin naczyniowych	91
	Terminologia (91) • Format zielnika (91) • Wykonanie okładek i arkuszy (93) • Metody przytwierdzania okazów. Czy naklejać rośliny? (95) • Metoda Archera (96) • Naklejanie roślin (98) • Przyszywanie i przypinanie roślin (100) • Inne zabezpieczenia (101) • Kolekcje organów roślin (102) • Kolekcje tematyczne (104)	
7	Papier zielnikowy	105
	Degradacja papieru (105) • Papier bezkwasowy (106) • Papier buforowany (106) • Gramatura papieru (107) • Inne uwagi na temat trwałości okazów zielnikowych i papieru (108) • Kompensowanie odkształceń zielnika (108)	
8	Etykiety zielnikowe	110
	Treść etykiety (110) • Nagłówki (111) • Łacińska nazwa gatunkowa (111) • Pisownia nazw taksonów mieszańcowych (112) • Wątpliwość w oznaczeniu (112) • Nazwy roślin w językach narodowych (113) • Dane etnobotaniczne (113) • Nazwa rodziny (114) • Miejsce zbioru (114) • Współrzędne geograficzne (115) • Opis stanowiska i siedliska (115) • Opis roślin z upraw i nasadzeń (116) • Data zbioru (116) • Autorstwo zbioru (117) • Autorstwo oznaczenia (117) • Numer kolejny w zielniku (118) • Kod kreskowy <i>Code 39</i> (118) • Numer zbioru (119) • Duplikaty i unikaty (121) • Miejsce przechowywania duplikatów (121) • Etykietowanie krzyżowe (121) • Dane uzupełniające (122) • Źródło oznaczenia (122) • Opis cech rośliny (123) • Przykłady etykiet (124) • Cytowanie okazów zielnikowych w literaturze naukowej (128) • Technika i konwencje etykietowania (128) • Etykietyki dodatkowe (134) • Wymiary i przytwierdzanie etykiet zielnikowych (136) • Technika etykietowania innych zbiorów (137)	
9	Podstawy typowania	138
	Autor oryginalny i materiały oryginalne (138) • Typy (139) • Uzupełnienia okazów zielnikowych a zasady typowania (144)	

10	Przechowywanie i katalogowanie zbiorów	146
	Okładki rodzajowe i teczki fascykułowe (146) • Przenoszenie zielnika (148) • Pudła Merrilli (148) • Segregowanie zbiorów (149) • Wady i zalety różnych układów zielnika (150) • Katalog (151) • System BRAHMS (152)	
11	Ochrona zielnika	154
	Czynniki zagrażające kolekcjom zielnikowym (154) • Zasady profilaktyki (155) • Czystość w pomieszczeniach zielnikowych (155) • Najnowsze rutynowe metody ochrony zielnika (156) • Obniżenie temperatury i wilgotności pomieszczeń (156) • Zamrażanie okazów (156) • Działanie próżni (157) • Ochrona przed przeniesieniem szkodników z zewnątrz (157) • Kontrola stanu zbiorów zielnikowych (158) • Pułapki na owady (158) • Wilgoć i pleśnie (158) • Najgroźniejsze gatunki owadów (159) • Ślady żerowania owadów w zielniku (160) • Środki chemiczne (162) • Zielnik a zdrowie (163) • Ochrona zielnika a trwałość DNA (167) • Łamliwość roślin (168) • Zabezpieczanie kolekcji organów roślin (168) • Zabezpieczanie zbiorów naukowych w celach ekspozycyjnych (168) • Zabezpieczanie okazów przesyłanych pocztą (169)	
12	Zielnik karpologiczny	170
	Przedmiot i zakres karpologii (170) • Postać zielnika (171) • Zbieranie próbek w terenie (173) • Dojrzałość diaspor (173) • Astrowate (174) • Kalendarz zbioru próbek karpologicznych (175) • Suszenie i zabezpieczanie (176) • Czystość zbioru (177) • Objętość zbioru (178) • Badania karpologiczne i wyposażenie (178) • Dokumentacja zbiorów (179) • Ikonoteka karpologiczna (179) • Nietrwałe części diaspor (181) • Owoce mięsiste (182)	
13	Zielnik mszaków	183
	Ochrona gatunkowa mszaków (183) • Zbieranie mszaków (183) • Suszenie mszaków (184) • Postać zielnika briologicznego (184) • Oznaczanie (186) • Hodowle mszaków (188)	
14	Zielnik porostów	190
	Wymieranie porostów a zielnik (190) • Zbieranie porostów (191) • Uwagi na temat oznaczania porostów (192) • Podstawowe odczynniki i techniki diagnostyczne (192) • Postać zielnika lichenologicznego (193)	
15	Zielnik grzybów wielkoowocnikowych	195
	Zbiory mikologiczne a ochrona przyrody (195) • Orientacyjny kalendarz zbioru (196) • Zbieranie grzybów wielkoowocnikowych w terenie (197) • Dokumentacja stanowiska i siedliska (198) • Identyfikacja substratu (198) • Badanie i opisywanie grzybów w terenie. Cechy ulotne (199) • Grzyby o owocnikach najbardziej krótkotrwałych (201) • Fotografie i rysunki grzybów (202) • Zbiór kompletny w mikologii (202) • Pozyskiwanie owocników (202) • Przenoszenie okazów (203) • Wysyp zarodników (204) • Konserwowanie owocników (208) • Wykonanie eksykatów (208) • Żel krzemionkowy w mikologii (209) • Liofilizacja (211) • Prawidłowo wysuszone owocniki (211) • Zamrażanie okazów zielnikowych (211) • Metoda Herpella-Bohusa (212) • Torebki zielnikowe i objętość eksykatów (214) • Opis zbiorów mikologicznych do celów naukowych (215) • Przegląd cech – podsumowanie (216) • Ważniejsze odczynniki stosowane w mikologii (217) • Zabezpieczanie zbiorów mikologicznych (218)	

16	Zbiory fitopatologiczne i zielnik grzybów mikroskopijnych	219
	Zbieranie okazów i próbek w terenie (220) • Źródła błędów (223) • Przenoszenie zbiorów w terenie (223) • Suszenie (225) • Opis i przechowywanie zbiorów (225)	
17	Zielnik śluzorośli	228
	Zbieranie i zabezpieczanie okazów (228) • Suszenie okazów (229) • Hodowle śluzorośli (230)	
18	Zielnik glonów	233
	Zróżnicowanie metod badawczych w fikologii (233) • Siedliska i zbieranie glonów (233) • Zasuszanie glonów makroskopowych (234) • Zasuszanie ramienic (236) • Zielnikowanie glonów mikroskopijnych (236) • Utrwalacze i konserwanty (237) • Odczynniki chemiczne (238) • Trwałość kolekcji (238) • Ikonoteka fikologiczna (238)	
19	Wydawnictwa zielnikowe, korespondencja i kronika	241
	Wymiana ekсыkatów (241) • Treść wydawnictw ekсыkatowych (242) • Schedy (247) • Charakterystyka kolekcji zielnikowej (247) • Korespondencja i kronika (248) • Monografie zielników (249)	
20	Prowadzenie badań florystycznych	251
	Cel i zakres badań florystycznych (251) • Spisy florystyczne (253) • Wykorzystanie danych kartograficznych w analizie badanego terenu (254) • Mapy topograficzne (254) • Zdjęcia lotnicze i satelitarne (255) • Mapy geologiczne i glebowe (255) • Mapy hydrologiczne (255) • Mapy leśne (256) • Mapy toponimiczne (256) • Inne mapy (256) • Studia fenologiczne (256) • Studia chorologiczne (257) • Studia literaturowe (257) • Typowanie siedlisk i ich bogactwo gatunkowe (257) • Zasadność studiów nad toponimią (259) • Trwałość obiektów terenowych jako punktów odniesienia (260) • Systemy kartografii florystycznej (261) • Notowania florystyczne (263)	
	Literatura	265
	Skorowidz rzeczowy	275
	Skorowidz łacińskich nazw taksonów	281
	Skorowidz nazwisk	286
	Słowniczek angielskich pojęć związanych z zielnikiem	287